

Ina Lehto
8.10.2026

Työ- ja elinkeinoministeriö
lausuntopalvelu.fi

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/24069/2026

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sähkömarkkinalain muuttamisesta koskien liittymistarjousten käsittelyn etusijamenettelyä - Energiateollisuus ry:n lausunto

Työ- ja elinkeinoministeriö on varannut sidosryhmille mahdollisuuden lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sähkömarkkinalain muuttamisesta. Esitys koskee liittymistarjousten käsittelyn etusijamenettelyä. Energiateollisuus ry (ET) kiittää tästä mahdollisuudesta ja toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Tiivistetysti Energiateollisuus haluaa korostaa erityisesti, että

- Etusijamenettelyn tulisi olla viimesijainen keino väliaikaisten kapasiteetin niukkuustilanteiden ratkaisuun. Sähköverkkojen kehittämisen tulee olla ensisijainen ratkaisu vastata kapasiteettitarpeen kasvuun.
- Niukkuustilanteisiin kuitenkin tarvitaan toimintamalli, jolla sähköverkkokapasiteettia voidaan jakaa selkein ja läpinäkyvin kriteerein.
- Lainvalmistelussa tulee pyrkiä välttämään tarpeettoman investointiepävarmuuden luomista.
- On olennaista varmistaa etusijamenettelyn läpinäkyvyys ja selkeys verkkoon liittyjille.
- Etusijamenettelyä tulisi ensisijaisesti soveltaa vain, kun se on tarpeellista. Vähintään menettelyä olisi perusteltua kehittää kevyemmäksi pienemmille liittyjille.
- Etusijamenettelyn tulisi olla teknologianeutraali ja perustua liittyjien sähköjärjestelmävaikutuksiin.
- Sijaintiriippumattomien sähkövarastojen sijoittumisen ohjaaminen on perusteltua.
- Liittymistarjousta pyytävien asiakkaiden tulee olla etusijamenettelyssä yhdenvertaisessa asemassa riippumatta siitä mille verkkoyhtiölle tarjouspyyntö on lähetetty.
- On tärkeää turvata pienten asiakkaiden tavanomainen ennakoitava sähkönkäytön kasvu.
- Menettelyn soveltamisen tulee olla yksiselitteistä eikä siihen saa jäädä verkonhaltijoille tulkinnanvaraisuutta.
- Sähkömarkkinatoimintaa koskeva valvonta kuuluu viranomaiselle, ei verkonhaltijalle.
- Etusijamenettelyn vaikutuksia (ml. sähkömarkkinavaikutukset) tulee arvioida, kun soveltamisesta on kokemusta.

YLEISET KOMMENTIT

TUEMME SELKEIDEN KRITEERIEEN ASETTAMISTA SÄHKÖVERKKOKAPASITEETIN JAKAMISEEN NIUKKUUSTILANTEISSA

Pidämme sähkömarkkinalain muuttamista tarpeellisenä ja oikea-aikaisena. Tilanteessa, jossa sähköverkkokapasiteettia on ajoittain ja paikoitellen tarjolla uusien asiakkaiden tarpeita vähemmän, tarvitaan toimintamalli, jolla sähköverkkokapasiteettia voidaan jakaa selkein ja läpinäkyvin kriteerein.

On perusteltua, että kapasiteettia jaetaan etusijajärjestyksessä siten, että mm. kuluttaja-asiakkaiden tavanomainen ennakoitava sähkönkäytön kasvu sekä yhteiskunnan kannalta kriittisten asiakkaiden liityntäkapasiteetin saatavuus turvataan. Etusijajärjestyksen tulisi perustua liittyjien sähköjärjestelmävaikutuksiin, mikä toteutuu esityksessä nyt ainoastaan osin.

KOROSTAMME OIKEA-AIKAISEN JA RIITTÄVÄN SÄHKÖVERKKOJEN KEHITTÄMISEN MERKITYSTÄ, JOTTA VERKKOKAPASITEETIN NIUKKUUSTILANTEET JÄÄVÄT VÄLIAIKAISIKSI JA LYHYTKESTOISIKSI

On kriittisen tärkeää huomioida, että sähköverkkokapasiteetin saatavuuden priorisoinnin tulee olla viimesijainen keino väliaikaisten kapasiteetin niukkuustilanteiden ratkaisuun. Keskeisenä yhteisenä tavoitteena tulee olla, että sähköverkkoja kehitetään siten, että ne mahdollistavat Suomen teollisuuden ja kansantalouden kasvun. Pidemmällä aikavälillä tavoitteena tulee olla, että kapasiteettirajoitustilanteita syntyy mahdollisimman vähän. Tämä edellyttää verkkojen kehittämistä ja investointeja. Sähköverkkojen kehittämisen tulee säilyä ensisijaisena ratkaisuna vastata kapasiteetin kysyntään.

Ainoa tulevaisuuden kannalta varma ja pitkäaikainen keino varmistaa sähköverkkoon liittyminen on riittävät investoinnit sähköverkon kapasiteetin takaamiseksi. Energiaviraston vuoden 2024 alussa voimaan astunut valvontamalli on hankaloittanut näiden verkkoinvestointien tekemistä, sillä valvontamallin mukainen rahoitus ei riitä investointien tekemiseen. Energiateollisuus ry, Paikallisvoima ry ja Energiakaupungit ry teettämän ja AFRYn toteuttaman "*jakeluverkkojen investointitarpeet ja edellytykset sekä kansantaloudelliset vaikutukset*"- selvityksen mukaan sähköistymisen perusskenaariossa investointitarpeen ja investointikyvyn välinen ero on noin 500 miljoonaa vuodessa, eli kumulatiivisesti noin 6,7 miljardia euroa vuoteen 2040 mennessä.

Tässä lakiesityksessä ei esitetä muutoksia, joilla varmistetaan riittävä sähköverkkojen oikea-aikainen ja ennakoiva kehittäminen. Esitämme, että etusijajärjestyksen lisäksi työ- ja elinkeinoministeriö aloittaa valmistelun sähkömarkkinalain muutoksesta, jolla varmistetaan riittävät ja oikea-aikaiset investoinnit sähköverkkoihin. Nämä muutokset tulee toteuttaa nopeasti, jotta riittämätön sähköverkkokapasiteetti ei muodostu Suomen talouden kasvun pullonkaulaksi.

Seuraavaksi on esitetty huomiomme säädösehdotuksiin teemoittain. Lopuksi on esitetty yksityiskohtaisia muutosehdotuksia pykäliin ja perustelutekstiin.

HUOMIOT SÄÄDÖSEHDOTUKSIIN

HUOMIOT ETUSIJARYHMISTÄ

Pidämme esitettyjä etusijaryhmiä pääosin perusteltuina ja kannatettavina.

On perusteltua ja tärkeää, että etusijaryhmään 1 kuuluvat kuluttaja-asiakkaat (ml. taloyhtiöt) sekä valtaosin myös pk-teollisuus ja näiden sähköistymisen. On erityisen tärkeää, että nk. sähkönkäytön orgaaninen kasvu ja mm. uusien asuinalueiden perustaminen kuuluvat 1 ryhmään. Tälle kasvulle on varmistettava riittävä kapasiteetti sekä jakeluverkoissa että ylemmissä jakeluverkoja syöttävissä verkoissa. On perusteltua, että ryhmään 1 kuuluvat myös kriittiset käyttökohteet.

Esitystä tulisi muuttaa etusijaryhmän 1 käsittelyn osalta vastaamaan nykyistä liittämiskäytäntöä, joka ei perustu puhtaasti saapumisjärjestykseen. Nykyiset liittämiskäytännöt on yksityiskohtaisesti kuvattu Energiaviraston liittymien hinnoittelumenetelmissä (3122/040302/2025-3209/040302/2025).

Esityksessä tulisi täsmentää, ettei etusijamenettelyä sovelleta verkonhaltijoiden välisiin liittymissopimuksiin. Verkonhaltijoiden välisen liittymiskapasiteetin tarve syntyy verkkoon liittyvistä asiakkaista, joihin menettelyä jo sovelletaan. Kaksinkertaiselle tarkastelulle ei ole perusteita.

Pidämme sijaintiriippumattomien sähkövarastojen erillistä käsittelyä perusteltuna. Sähkövarastoja koskevat kirjaukset vaativat vielä kuitenkin täsmennyksiä erityisesti tuotantolaitosten yhteyteen liitettävien varastojen osalta. Lisäksi tulisi selkeyttää, miten kulutuksen yhteyteen kytkettyjä UPS-laitteistoja tulisi käsitellä. On tärkeää, että määrittelyt ovat täysin yksiselitteisiä eikä niiden noudattamiseen voi jäädä verkonhaltijalle tai sähkövarastotoimijalle tulkinnanvaraisuutta.

Esityksen mukaan tuotantolaitosten yhteyteen liitettyjen sähkövarastojen etusijaryhmään vaikuttaa se ladataanko varastoja sähköverkosta vai pelkästään suoraan tuotantolaitoksesta, toisaalta todetaan, että etusijamenettelyä ei sovelleta tuotantoon. Esityksen soveltaminen on tältä osin epäselvää. Huomautamme, että mikäli etusijaryhmittelyä kuitenkin on tarkoitus soveltaa myös tuotannon yhteyteen liitettyihin varastoihin, on 100kVA raja hyvin matala ja sitä olisi perusteltua arvioida uudelleen. Vaatimusta siitä, ettei tuotantolaitteiston yhteyteen liitettävä varasto lataa sähköä verkosta tulisi myös arvioida uudelleen. Käytännössä tuotantolaitoksen yhteyteen sijoittuva sähkövarasto lataa ajoittain sähköverkosta, eikä tätä mahdollisuutta ole tarkoituksenmukaista rajata pois. Tuotantolaitoksen yhteyteen sijoittuva sähkövarasto voi edistää sähköjärjestelmän tasapainoa ja vähentää merkittävästi verkon kuormitusta verrattuna stand alone -sähkövarastoihin. Tuotantolaitosten yhteyteen liitetään varastoja myös nk. stabiloiviksi lisälaitteiksi, joiden liittäminen tulee mahdollistavaa. Lisäksi on epäselvää, miten verkosta lataamista edes voisi valvoa. Esitystä voisi kehittää esimerkiksi suhteuttamalla vaatimusta tuotantolaitosten kokoon tai muuta vastaavaa menettelyä, jolla mahdollistetaan varastojen hyödyntäminen voimalaitoskokoluokan tuotannon tasapainottamiseen, mutta samalla varmistetaan, ettei liittyjälle jää mahdollisuutta kiertää etusijamenettelyä asentamalla tosiasiaa itsenäisen sähkövaraston yhteyteen hyvin pientä tuotantolaitteistoa.

Kannatamme teknologianeutraalia etusijaryhmittelyä. Esitys ei ole teknologianeutraali asettaessaan datakeskuksille eri rajat kuin muulle kulutukselle. Huomautamme, että datakeskusten tarjoama hukkalämpö on merkittävä resurssi energijärjestelmälle. Pidämme valitettavana, ettei tätä ole huomioitu etusijaryhmittelyssä tai ryhmien sisäisen järjestyksen muodostamisessa. Lain jatkovalmistelussa tuleekin selvittää mahdollisuus huomioida hukkalämpöjen hyödyntämisen potentiaali ja vaikutukset energijärjestelmälle.

Esityksen mukaan olemassa olevan liittymän suurentamista koskevassa tarjouspyynnössä ratkaiseva olisi liittymän ottoteho suurentamisen jälkeen, ei ottotehon lisäys. Emme pidä tätä perusteltuna, vaan liittymän suurennustapauksissa etusijaryhmän tulisi määräytyä lisätehon määrän, ei koko liittymän koon perusteella. Samalla on kuitenkin varmistettava, ettei liittyjä pysty kiertämään etusijamenettelyä tekemällä ensin pienen liittymissopimuksen ja kasvattamalla sitä pienin portain.

HUOMIOT JOUSTOSITOUMUKSISTA

Ehdotuksen mukaan liittyjä voisi sisällyttää sähkönkäyttökohteen liittymistä koskevaan tarjouspyyntöön sitoumuksen tarjota järjestäytyneellä markkinapaikalla joustavaa sähköntuotantokapasiteettia. Joustositoumus voisi sen suuruudesta riippuen joko nostaa tarjouspyynnön ylempään etusijaryhmään tai parantaa tarjouspyynnön asemaa etusijaryhmän sisällä.

Kannatamme joustavuuden huomioimista etusijamenettelyssä. Ehdotus rajaa kuitenkin pois varsinaisen kulutusjouston ja huomioi vain joustavalla sähköntuotannolla toteutetun jouston. Pidämme ongelmallisena, ettei ehdotettu malli ole tältä osin teknologianeutraali. Esitystä tulisi joko muuttaa niin, että se huomioi joustositoumuksissa myös kulutusjouston tai vaihtoehtoisesti selkeästi avata perusteluissa, miksi kulutusjousto on rajattu pois keinovalikoimasta. Esimerkiksi

sähkökattiloiden ja lämpöpumppujen käyttö kaukolämmöntuotannossa on yleensä 100% joustoon kykenevää. Myös uusiutuvan (RFNBO) vedyn tuotannon sääntely edellyttää tuotannon joustavuutta jo nyt.

Ehdotuksen mukaan joustavaa sähköntuotantokapasiteettia olisi tarjottava järjestäytyneellä markkinapaikalla, esimerkiksi vuorokausimarkkinalla, päivänsisäisellä markkinalla tai tasehallintamarkkinalla. Ehdotukseen tulee selkeyttää, katsotaanko jatkossa joustomarkkinoiden kehittyessä myös jakeluverkon paikalliset joustomarkkinapaikat laissa tarkoitetuiksi järjestäytyneiksi markkinapaikoiksi.

Jos joustavan sähköntuotantokapasiteetin teho on vähintään 80 prosenttia sähkönkäyttökohteen huipputehosta, se nostaa tarjouspyynnön ylempään etusijaryhmään (ryhmästä 3 ryhmään 2). Pidämme tätä erittäin kovana vaatimuksena. Sähkön niukkuustilanteissa usein melko pienetkin joustot voivat olla merkittäviä. Perusteluissa tulisi avata, mihin asetettu 80 prosentin raja perustuu.

Joustavan tuotantokapasiteetin teho laskettaisiin osuutena sähkönkäyttökohteen huipputehosta. Tarjouspyyntöä käsiteltäessä osuus laskettaisiin liittyjän ilmoittamasta sähkönkäyttökohteen arvioidusta huipputehosta ja liittymän käyttöaikana toteutuneesta huipputehosta. Käytännössä ehdotus tarkoittaa, että joustositoumuksen noudattamiseksi vaadittava joustoresurssin kapasiteetti vaihtelisi käyttöaikana riippuen toteutuneesta huipputehosta. Emme pidä tätä tarkoituksenmukaisena emmekä käytännössä mahdollisena. Mitattuun tehoon perustuva toimintamalli edellyttäisi täsmällistä määritelmää siitä, miltä ajalta huipputeho määritellään. Lisäksi mitattu teho määräytyisi aina takautuvasti, mikä vaikeuttaisi arviointia ja soveltamista. Selkeämpää ja vähintään yhtä hyvään lopputulokseen johtavaa olisikin, että huipputeho on myös käyttöaikana kiinteä suure, joka määritetään aina tietyksi ajaksi ja sitä kasvatetaan liittyjän sähkönkäytön laajentuessa liittymissopimuksissa sovittujen ramppien mukaan. Emme kannata mitattuun tehoon perustuvaa toimintamallia.

HUOMIOT TUOTANTOSITOUUKSISTA

Ehdotuksen mukaan liittyjä voisi sisällyttää tarjouspyyntöönsä myös tuotantositoumuksen. Tuotantositoumuksen mukaisen sähkön olisi oltava tosiasiallisesti tuotettu sitoumuksessa yksilöidyssä voimalaitoksessa. Edellytys täyttyisi, jos liittyjä tuottaa sähköä omassa voimalaitoksessaan tai jos liittyjä on tehnyt sähkönhankintasopimuksen yhden tai useamman voimalaitoksen tuotannosta.

Ehdotuksen mukaan saman voimalaitoksen tuotantoa ei voitaisi lukea useamman sähkönkäyttökohteen tuotantositoumuksen hyväksi samalta ajalta. Käytännössä tämän valvonta hajautetusti on mahdotonta. Yksittäinen verkonhaltija ei voi tietää, onko kyseinen tuotantolaitos kohdistettu myös johonkin muuhun toisen verkkalueen tarjouspyyntöön. Tämän vuoksi sitoumusten valvonta tulisi keskittää Energiavirastolle, jolla on mahdollisuus valvoa kokonaisuutta. Verkonhaltijat voidaan laissa velvoittaa ilmoittamaan sitoumuksen tiedot Energiavirastolle valvonnan mahdollistamiseksi.

Lisäksi on hyvä huomata, että kategorinen kielto huomioida saman voimalaitoksen tuotantoa useamman sähkönkäyttökohteen tuotantositoumuksissa, johtaa käytännössä siihen, että jos ensimmäinen liittyjä varaa vain osan jostakin tuotantolaitoksesta, niin sen jälkeen loppua tuotantoa ei voida hyödyntää toiselle liittyjälle. Tämä luo tehottomuutta järjestelmään. Kiellon sijaan valvovan viranomaisen tulisi osana sitoumusten valvontaa tarkistaa, ettei tiettyyn voimalaitokseen tehtyjä tuotantositoumuksia ole sen tehoa suurempaa määrää.

Ehdotuksesta jää epäselväksi, miten hankintasopimukseen perustuvaa sitoumusta valvotaan käytön aikana. Verkkoyhtiöillä ei ole tosiasiallisia mahdollisuuksia tällaiseen valvontaan, eikä tämä voi olla verkkoyhtiön tehtävä.

Ehdotuksen mukaan liittymän käyttöaikana tuotantositoumuksen osuus laskettaisiin kunkin kalenterivuoden toteutuneesta sähkönkulutuksesta. Ehdotuksessa liittyjä velvoitetaan lisäämään sitoumuksen mukaista sähköntuotantoa, jos sähkönkäyttökohteen vuotuinen sähkönkulutus kasvaa hankkeen vaiheittaisen kehittämisen johdosta kohti liittymissopimuksessa sovittua liittymän ottotehoa. Jotta tuotantositoumuksen valvonta käyttöaikana olisi käytännössä mahdollista, laissa tulisi velvoittaa liittyjä ilmoittamaan valvojalle (Energiavirastolle) aina sähkökulutuksen kasvaessa päivitetty tuotantositoumus yksilöityine voimalaitostietoineen. Ehdotuksen 20 e §:n 6 momentissa mainittu liittyjän velvollisuus toimittaa valvontaa varten tarpeelliset tiedot tuleekin tulkita hyvin laajasti ja sen tulee kattaa myös tiedot päivitetystä sitoumuksista ja mahdollisista uusista hankintasopimuksista. Tuotantositoumusten osalta tulisi myös tarkentaa mistä ajankohdasta 36 kuukauden aika lasketaan.

Suomessa sähkömarkkinat ovat toimineet hyvin ja tuottaneet runsaasti investointeja uuteen puhtaaseen sähkön tuotantoon. Lisäksi valmisteilla on runsaasti eri vaiheissa olevia uusia sähköntuotantoinvestointeja, jotka odottavat kysynnän kasvun realisoitumista. Tuotantositoumuksen osalta tulisikin huomioida sähkömarkkinoiden dynaamisuus sekä markkinavaikutukset. Kaikissa tilanteissa uuden tuotannon rakentaminen ei välttämättä tuota lisäarvoa, esimerkiksi jos suuri kulutuskohde lopettaa toimintansa ja markkinan tasapainon muutoksen myötä markkinalla olisi tällöin ylikapasiteettia. Erilaiset velvoitteet voivat kasvattaa markkinalla vallitsevaa epävarmuutta ja erilaisten toimenpiteiden osalta tulisi teettää vaikutustenarvioinnit, jotta hyvin toimivaa markkinaa ja investointisignaaleja ei rikota.

Pidämme perusteltuna, että Fingridille asetetaan velvollisuus julkaista tieto alueista, joita pidetään kantaverkon siirtorajoitusten kannalta samoina alueina. On perusteltua, että tieto päivitetään tarvittaessa ja etusijamenettelyssä kullekin tarjouspyyntöerälle sovelletaan sitä tietoa, joka on julkaistu sovituksessa aikataulussa ennen erän käsittelyn alkamista. Tulisi kuitenkin vielä arvioida kuinka paljon aiemmin tieto alueista tulee julkaista, jotta liittyjille jää kohtuullinen aika myös mahdollisten tuotantositoumusten edellyttämien sopimusten solmimiseen.

HUOMIOT SITOUMUSTEN VALVONNASTA

Pidämme perusteltuna, että verkonhaltijalle toimitetaan liittymistarjousta pyydettyä tietä jousto- ja tuotantositoumuksista. Verkonhaltija voi arvioida etusijajärjestyksen huomioiden nämä sitoumukset ja välittää edelleen tiedot sitoumuksesta ja sen sisällöstä viranomaiselle varsinaista valvontaa varten.

Muilta osin sitoumusten valvonta tulee olla viranomaistehtävä. Emme pidä käytännössä millään tavalla mahdollisena, että verkonhaltija valvoisi sitoumusten täyttymistä liittymissopimuksen voimassaoloaikana. Huomautamme, ettei esityksessä ole tehty välttämättömiä riittävän yksityiskohtaisia arvioita verkonhaltijan valvontaroolin vaikutuksista eikä arvioitu verkonhaltijalle esitetyn valvontaroolin perustuslainmukaisuutta.

Jos verkonhaltijoiden tulisi valvoa, osallistuvatko sitoumuksissa ilmoitetut resurssit julkisille kauppapaikoille, se edellyttäisi REMIT-raportoinnin kanssa päällekkäistä, massiivista erittäin luottamuksellisten tarjoustietojen välittämistä verkkoyhtiöille. Verkkoyhtiöt eivät ole REMITin mukaisia markkinavalvontaviranomaisia, eikä REMITissä ole asetettu niille vastaavaa yleistä pääsyoikeutta REMIT:n mukaisesti raportoituihin kaupankäyntitietoihin kuin ACER:lle tai Energiavirastolle. Ensiksi pitäisi huolella arvioida, onko kyseessä markkinavalvonnan kannalta välttämätön tiedonluovutus ja onko pääsyoikeuden myöntäminen luottamuksellisiin kaupankäyntitietoihin ylipäättään mahdollista ja mitä seuraamuksia siitä voisi olla. Valvonnassa pitäisi noudattaa REMIT-sääntelyn mukaista normaalia Energiaviraston markkinavalvontaa.

Sitoumusten valvonnan voi käytännössä tehdä haastavaksi ns. portfoliotarjoukset. Annetut joustositoumukset voivat myös olla osa palvelutarjoajan, ei toimijan omaa, salkkua. Vaikea kuvitella, miten ehdotettu valvonnan malli toimisi käytännössä. Markkinatoimijat eivät jätä tarjouksia tuotanto- tai käyttöpaikkakohtaisesti vaan portfolioina. Monesti tarjoukset jättää palveluntarjoaja, jolla voi hyvinkin olla useiden yritysten kymmeniä kohteita samalla ”siirtorajoitusalueellakin”. Markkinoiden toimivuuden kannalta ei voida myöskään ajatella, että esim. palveluntarjoajan tulisi erottaa sitoumuksen mukaiset kohteet pysyvästi erillisiksi tarjouksiksi erilleen koko muusta tarjouskokonaisuudesta.

Sitoumusten noudattamisen valvonta liittymissopimuksen voimassaolon aikana tulee siirtää verkonhaltijoilta viranomaisille. Viranomaisella tulee olla valvonnan toteuttamisen ja toimeenpanon kannalta riittävät tiedonsaantioikeudet jousto- ja tuotantositoumuksista. Viranomaisen oikeudesta saada sitoumusten valvonnan kannalta tarpeelliset tiedot on säädettävä laissa riittävän selkeästi ja kattavasti, jotta sitoumusten valvonta on mahdollista toteuttaa tarkoituksenmukaisella tavalla.

Huomautamme, että esityksessä itsessään ei ollut valvonnan osalta arvioitu muita kuin esityksessä kuvattua vaihtoehtoa. Esitämme vaihtoehtoisena tapana, että jousto- ja tuotantositoumuksen valvonta toteutetaan osana normaalia Energiaviraston suorittamaa markkinavalvontaa. Voimassa oleva sähkömarkkinalainsäädäntö velvoittaa Energiavirastoa valvomaan sähkömarkkinaa kattavasti jo nykyään. Siten olemassa olevaa valvontakehikkoa tulisi hyödyntää, jotta ratkaisu olisi mahdollisimman kevyt eikä tuottaisi toimijoille ylimitoitettuja ja päällekkäisiä raportointivelvoitteita. Tuotanto- ja joustositoumukset tuovat mukanaan markkinalle tarjottavaa kapasiteettia, ja REMIT-lainsäädännön mukaisesti kapasiteetti on tarjottava markkinalle. REMIT-lainsäädäntö myös kieltää sellaisten tukkutason energiatuotteiden tarjousten jättämisen, jotka antavat markkinalle vääriä ja harhaanjohtavia viestejä tarjonnasta, kysynnästä tai hinnasta. Lähtökohtana tulisi olla, että toimijat noudattavat markkinasääntöjä ja toimivat niiden mukaisesti. Energiaviraston tehtävänä on valvoa markkinaa mahdollisten väärinkäytösten osalta, ja määrätä sanktioita tapauskohtaisesti. Jotta Energiavirasto voi valvoa asianmukaisesti sitoumusten noudattamista, tulee Energiavirastolle toimittaa valvonnan kannalta tarpeelliset tiedot.

Mikäli liittyjä olennaisesti rikkoo jousto- tai tuotantositoumusta, Energiavirasto ilmoittaisi tästä verkonhaltijalle esimerkiksi valvontakirjeellä. Verkonhaltijan tulisi edellyttää liittijää korjaamaan toimintansa kohtuullisessa ajassa ja esittämään tästä luotettava selvitys. Verkonhaltija voisi tarvittaessa pyytää Energiavirastolta lausuntoa liittijan korjaavien toimenpiteiden uskottavuudesta. Mikäli liittyjä ei korjaa menettelyä kohtuullisessa ajassa verkonhaltija purkaisi liittymissopimuksen.

Esitykseen tulisi selkeyttää verkonhaltijan oikeutta purkaa liittymissopimus tilanteessa, jossa olemassa olevaan liittymään on tehty tehonkorotus ja liittymän suurennus. Tulisi täsmentää koskeeko purkuoikeus koko liittymää vai vain tehonkorotusta.

Lisäksi tulisi selkeyttää, että verkonhaltijalla on oikeus purkaa liittymä, mikäli liittyjä on antanut virheellisiä tietoja liittymistarjouspyynnössään.

HUOMIOT ETUSIJAMENETTELYN SOVELTAMISESTA

Esityksen mukaan etusijamenettelyä sovellettaisiin kaikkiin sähkönkäyttökohteiden ja sähkövarastojen liittymispyyntöihin riippumatta siitä, onko sähköverkon kapasiteetista niukkuutta. Näkemyksemme mukaan liittyjien priorisointi tulisi ensisijaisesti rajata tilanteisiin, joissa se on välttämätöntä.

Pidämme ongelmallisena, että etusijamenettely hidastaa merkittävästi myös sellaisten liittymistarjousten käsittelyä, jotka eivät liity kapasiteettirajoitteeseen verkon osaan. Tulisikin vielä huolella arvioida menettelyn muuttamista siten, että sellaisissa verkon osissa, joissa

verkkokapasiteetin rajoitteita ei ole, myös muiden kuin etusijaryhmän 1 liittymistarjouspyynnöt voitaisiin käsitellä nykyisessä liittämismenettelyssä. Tämä edellyttää selkeitä periaatteita sille, miten menetellään tilanteessa, jossa verkon osan kapasiteettitilanne muuttuu, ja miten näissä tilanteissa säilytetään menettelyn ennakoitavuus ja läpinäkyvyys. Lisäksi tulisi varmistua, ettei yksittäinen suuri sähkönkäyttökohde yllättäen varaa kohtuuttomasti kapasiteettia myöskään alueilla, joilla ei tällä hetkellä ole kapasiteettirajoitetta.

Vähintään menettelyä olisi perusteltua kehittää kevyemmäksi pienemmille liittyjille. Menettelyä voitaisiin kehittää esimerkiksi siten, että etusijaryhmään 1 kuuluisivat kaikki muut sähkönkäyttökohdeet, jotka liittyvät pienjännite- tai keskijänniteverkkoon. Vaihtoehtoisesti muiden sähkönkäyttökohdeiden tehorajaa voitaisiin nostaa esimerkiksi 10 MW:iin.

Samalla tulisi varmistua siitä, ettei raja ohjaa asiakkaita liittymään keskijänniteverkkoon suurjänniteverkon sijasta ilman teknisiä perusteita. Tämä voitaisiin huomioida esimerkiksi Energiaviraston vahvistamissa liittymismenetelmissä.

Pidämme laajempaa etusijaryhmää 1 perusteltuna myös siitä näkökulmasta, että esitys on laadittu hyvin nopeassa aikataulussa, mikä väistämättä tarkoittaa kevyempää vaikutustenarviointia kuin esimerkiksi laajapohjaisessa työryhmävalmistelussa olisi ollut mahdollista. Esityksen olisikin perusteltua ensivaiheessa ratkaista vain kaikkein akuuteinta kapasiteetin jakamisen haastetta ja myöhemmin tulisi arvioida esityksen toimivuutta ja tarvittaessa laajentaa etusijamenettelyä myös pienempiin asiakkaisiin.

Laajempi etusijaryhmä 1 tekisi esityksen toteuttamisesta myös kustannuksiltaan maltillisempaa, sillä käytännössä se johtaisi siihen, ettei etusijamenettelyä tulisi sovellettavaksi sellaisissa jakeluverkoissa, joihin ei yhden 2-4 ryhmien tarjouspyyntöjen käsittelyjakson aikana liity suurikokoisia sähkönkäyttäjiä, datakeskuksia tai sähkövarastoja. Tämä voisi keventää käsittelyä huomattavasti.

Vaikka yhtenäinen käsittely on perusteltua prosessien selkeyden näkökulmasta, sen haittapuolena on etusijamenettelystä johtuva käsittelyviive liittymistarjouspyynnöissä ryhmien 2-4 asiakkaille. Tulisikin vielä selvittää ja arvioida voisiko viivettä lyhentää toteuttamalla etusijakäsittely tiheämmin (esimerkiksi neljä kertaa vuodessa). Tätä varten tulisi selvittää verkonhaltijoilta realistinen arvio tarvittavasta käsittelyajasta. Käsittelyajan arvioiminen edellyttää tietoa ainakin etusijaryhmien lopullisesta määrittelystä sekä sitoumusten valvonnan toteuttamisen periaatteista ja näihin tehtävistä muutoksista suhteessa esitysluonnokseen. Esitystä tuli joka tapauksessa muuttaa siten, että käsittely tulisi toteuttaa vähintään kaksi kertaa vuodessa, jotta lainsäädäntö ei estä nopeampaa käsittelyä prosessien kehittyessä.

Esityksessä säädettäisiin verkonhaltijoiden välisestä tiedonanto- ja koordinaatiovelvoitteesta. Tämä on tarpeellista ja välttämätöntä liittymätarjousten etusijajärjestyksen määrittämiseksi. Etusijajärjestysten koordinoitu arvioiminen tulee varmistaa erityisesti tilanteissa, joissa liittymätarjouspyyntöjä on toimitettu kahdelle tai useammalle verkkoyhtiölle, mutta kaikki tarjouspyynnöt kilpailevat käytännössä samasta kantaverkon tai suurjänniteverkon kapasiteetista.

Liittymistarjousta pyytävien asiakkaiden tulee olla etusijamenettelyssä yhdenvertaisessa asemassa riippumatta siitä mille verkkoyhtiölle tarjouspyyntö on lähetetty. Tämä edellyttää, että samaan kapasiteettiin kohdistuvat liittymistarjoukset käsitellään kokonaisuutena. Menettely edellyttää koordinaatiota ja yhtäaikaaisuutta verkonhaltijoiden välillä. Esitykseen tulee selkeyttää, että liittymistarjouspyyntöjen käsittelyssä samasta kapasiteetista riippuvat hankkeet käsitellään verkonhaltijoiden välillä yhteistyössä siten, että kaikki samaa kapasiteettia tarvitsevat liittymistarjouspyynnöt asetetaan keskinäiseen etusijajärjestykseen riippumatta verkonhaltijasta, jolle liittymistarjouspyyntö on toimitettu.

Huomautamme, että Fingrid on ottanut asteittain käyttöön niin kutsutun liittymissopimushakemusmenettelyn. Lainsäädännön vaatimusten toimeenpanon yhteydessä on perusteltua arvioida liittymissopimushakemusmenettelyn suhdetta etusijamenettelyyn ja varmistua menettelyjen selkeydestä ja välttää mahdollisia päällekkäisyyksiä.

HUOMIOT LIITTÄMISVELVOLLISUUDESTA

Sähkömarkkinalain 20 §:n 3 momentissa on säädetty kohtuullisesta liittämisaajasta. Säädöksen mukaan kohtuullinen liittämisaika ei saisi ylittää 24 kuukautta kantaverkossa ja suurjänniteverkossa ja 6 kuukautta jakeluverkossa. Aika lasketaan liittymissopimuksen tekemisestä. Esitysluonnoksen mukaisesti etusijaluokkien 2-4 liittymistarjoukset käsiteltäisiin kahdesti vuodessa. Etusijakäsittelyn perusteella verkonhaltija antaa tarjoukset liittämiseksi. On selvää, että niillä alueilla, joissa kapasiteettia on rajoitetusti, aika liittymissopimuksen solmimisesta liittymiskapasiteetin saamiseen voi ylittää säädetty kohtuulliset määräajat, kun sovelletaan etusijamenettelyä ja siihen perustuvaa kapasiteetin tarjoamista. Tämä tulisi selkeästi huomioida 20 §:ssä ja sen soveltamisessa.

HUOMIOT KEHITTÄMISVELVOLLISUUDESTA

Esitysluonnoksen mukaan etusijamenettely muuttaisi verkonhaltijan kehittämisvelvollisuutta. Emme pidä tätä tarpeellisena tai perusteltuna. Sähköverkon kehittämisen on säilyttävä ensisijaisena keinona vastata pysyvään kapasiteetin kysyntään. Etusijamenettelystä ei saa muodostua keinoa korvata sähkömarkkinalain mukaista verkon kehittämisvelvollisuutta. Nykyisen kehittämisvelvollisuutta koskevan säädöksen mukaan verkonhaltijalla on velvoite kehittää verkkoa asiakkaiden ennakoituihin kohtuullisiin tarpeisiin. On selvää, että etusijamenettelyn soveltaminen voi vaikuttaa asiakkaiden sijoittumiseen ja asiakastarpeet voivat osin myös muuttua menettelyn seurauksena. Tämän huomioiminen ei kuitenkaan nähdäksemme edellyttäisi muutosta kehittämisvelvollisuuteen. Kyse on edelleen asiakkaiden ennakoituihin kohtuullisiin tarpeisiin vastaamisesta.

Esitysluonnoksen perusteluissa mainitaan, että etusijajärjestys tulee huomioida verkkoyhtiöiden kehittämissuunnitelmissa. Kehittämissuunnitelmat on lain mukaan päivitettävä vähintään joka toinen vuosi. Ei ole kustannustehokasta, että etusijamenettelyn käyttöönotto johtaisi velvoitteeseen päivittää kehittämissuunnitelmia tätä tiheämmin. Tämä on merkityksellistä sekä verkkoyhtiöiden että viranomaisen resurssien riittävyyden ja kustannustehokkuuden varmistamiseksi. Tämä tulee todeta selkeästi vähintään perusteluissa.

HUOMIOT SOVELTAMISEN SELKEYDESTÄ

Verkonhaltijan tulee voida toteuttaa etusijaryhmiin jakaminen ja etusijamenettelyn toteuttaminen pääosin liittymän ilmoittamien tietojen perusteella ilman tarpeettoman laajaa vastuuta liittymän toiminnan luonteen arvioinnista. Kriteerien tulee olla verkonhaltijalle selkeitä ja yksiselitteisesti sovellettavia.

Esityksessä viitataan useassa kohdassa liittymien luokittelun perustuvan ”liittymän pääasialliseen käyttötarkoitukseen”. Tämä on liian tulkinnanvarainen määritelmä eikä asia voi olla verkonhaltijan arvioitavana. Mikäli yksiselitteisempää määrittelyä ei voida kirjata, tulee pääasiallisen käyttötarkoituksen arvioinnin perustua asiakkaan verkonhaltijalle antamaan vakuutukseen, jonka todenperäisyyttä verkonhaltijan ei oleteta itsenäisesti tarkistavan.

Etusijaryhmään kuuluvien kriittisten sähkönkäyttöpaikkojen osalta pidämme perusteltuna viitata sähkömarkkinalain 28§:n 2 momentin nojalla annettuun asetukseen (VNA 981/2022) varautumissuunnitelmaan sisällytettävästä sähkönkäyttöpaikkojen etusijajärjestyksestä. On tärkeää, että lain soveltamiseen jää tältäkin osin mahdollisimman vähän tulkinnanvaraisuutta.

Ehdotetun 20 d §:n perusteluissa on todettu, että etusijamenettelyssä arviointi kohdistuisi liittymään ja sen takana olevaan kokonaisuuteen, ei yksittäiseen käyttöpaikkaan. Tämä on tärkeä tarkennus. Samalla tulee kuitenkin varmistaa, ettei sääntelyä ole mahdollista kiertää pilkkomalla liitettäviä kokonaisuuksia useammaksi tehorajat alittaviksi liittyjiksi. Energiavirasto on tunnistanut ongelman ja kirjannut periaatteet ongelman ehkäisemiseksi jakeluverkon liittymien hinnoittelumenetelmiin (3122/040302/2025-3209/040302/2025) kohtaan 3.8 ”Liittymistehon jakaminen useampaan liittymään”. Energiaviraston menetelmien mukaan ”verkonhaltija ei ole velvollinen tarjoamaan liittyjälle useaa erillistä pienempitehoista liittymää yhden suurempitehoisen liittymän sijaan, jos tälle ei löydy liittymän puolesta kunnollisia perusteita asiakkaan kohtuullisten palvelutarpeiden täyttämiseksi”. Energiaviraston menetelmissä on kuvattu, että tarvittaessa verkkonhaltija voi pyytää Energiavirastolta tulkintaa, mikäli epäilee aiheutonta liittymien pilkkomista lainsäädännön vaatimusten välttämiseksi. Olisi perusteltua kirjata nämä periaatteet myös lain perusteluihin mahdollisten väärinkäytösten välttämiseksi. Periaatteet voitaisiin täsmentää liittymisvelvollisuutta koskevan pykälän perusteluihin tai muuhun sopivaan kohtaan hallituksen esityksessä.

Saatuaan liittymistarjouksen liittyjä voi halutessaan jättää tarjouksen ottamatta vastaan, mikäli esim. tarjouksen mukainen kapasiteetin saantiaika olisi liittyjälle liian kaukana tulevaisuudessa. Tulkintamme mukaan tämä asiakas voisi jättää uuden tarjouspyynnön seuraavaa etusijakäsittelyä varten ja esimerkiksi vaihtaa sijaintia tai täydentää tarjouspyyntöään jousto- tai tuotantositoumuksella asemansa parantamiseksi seuraavassa tarkastelussa. Pidämme tätä perusteltuna. Esityksen perusteluihin tulisi selkeyttää, että liittymätarjouspyyntöjä ei voida päivittää tai muuttaa etusijakäsittelyn aikana vaan mahdolliset muutokset käsiteltäisiin seuraavan etusijamenettelyn yhteydessä.

Jotta lailla tavoiteltu tuotannon ja kulutuksen kohtaaminen saadaan varmistettua, liittyjille on tärkeää jo hyvissä ajoin saada selvyyttä siitä, missä kapasiteettia on saatavilla. Näkyvyys kapasiteetin saatavuuteen ja vastaavasti pullonkaula-alueisiin tulee varmistaa.

HUOMIOT KEHITYSASTEEN (KYPSEYYSKRITEERIEN) SOVELTAMISESTA

Esityksen mukaan verkkonhaltijan olisi otettava etusijaryhmiin 2–4 kuuluvien tarjouspyyntöjen käsittelyssä huomioon sähkönkäyttökohteen tai sähkövaraston kehitysaste. Kehitysasteella tarkoitetaan niin kutsuttuja kypsyyskriteerejä, jotka verkkonhaltijoiden tulee nykyisten liittymien hinnoittelumenetelmien mukaisesti määrittää vähintään suurjänniteverkkoon liittyville asiakkaille.

Huomautamme, että kypsyyskriteerit eivät sinällään ole etusijamenettelyn osa vaan yksi liittymisen ehto, joka ylipäätään tulee täyttää, jotta liittymistarjous voidaan käsitellä. Kyse ei siis ole etusijamenettelyssä huomioitavasta seikasta vaan ylipäätään kriteeristä sen osalta voidaanko hanke ottaa koko etusijamenettelyyn arvioitavaksi vai ei. Tämän voisi täsmentää esitykseen.

Huomautamme, että nykyisten periaatteiden mukaisesti jakeluverkonhaltijoilla ei ole velvoitetta määrittää kypsyyskriteerejä jakeluverkkoon liitettävälle hankkeille. Mikäli tämä tulee pakolliseksi, se muuttaa nykykäytäntöä toisin kuin esityksessä todetaan.

Pidämme perusteltuna määrittää yhtenäiset kypsyyskriteerit samankaltaisille hankkeille riippumatta verkkonhaltijasta. Esitämme, että suurjänniteverkkoon liittymistä koskevat kypsyyskriteerit kirjataan Energiaviraston jakeluverkon liittymien hinnoittelumenetelmiin. Käytännössä kypsyyskriteerien tulee suurjänniteverkossa vastata kantaverkossa sovellettavia kriteerejä.

HUOMIOT RIIDANRATKAISUSTA

Esityksen perusteella jää epäselväksi, millaisia korjaavia toimenpiteitä Energiavirasto voi määrätä valvontalain (590/2013) nojalla etusijajärjestyksen noudattamista koskevassa jälkikäteisessä

valvonnassa. Ongelmallisia ovat sellaiset tilanteet, joissa etusijamenettelyn perusteella annettu liittymätarjous on jo johtanut liittymissopimuksen syntymiseen. Mahdollisuus puuttua takautuvasti jo syntyneisiin sopimussuhteisiin aiheuttaisi merkittävää oikeudellista epävarmuutta, heikentäisi etusijajärjestyksellä tavoiteltujen hyötyjen toteutumista sekä liittyjän mahdollisuuksia ennakoida asemaansa ja ottaa se huomioon hanketta koskevilla ratkaisuilla.

Pidämme tärkeänä varmistaa, että etusijajärjestystä koskeva sääntely turvaa sopimusten pysyvyyden eikä viranomaisen jälkivalvonnassa puututa jo tehtyihin liittymissopimuksiin takautuvasti. Mikäli etusijajärjestystä koskevan sääntelyn noudattamisessa todetaan virhe, valvontalain 9 §:n nojalla määrättävät korjaavat toimenpiteet eivät voi kohdistua jo tehtyihin liittymissopimuksiin. Esitystä tulisi tältä osin täsmentää. Myös hankintalaissa (1397/2016) on katsottu tärkeäksi suojata sopimussuhteiden pysyvyyttä, minkä vuoksi sopimuksen päättämiseen johtavat valvontaseuraamukset ovat pääsääntöisesti käytettävissä vain silloin, jos sopimusta ei ole tehty

HUOMIOT KUSTANNUKSISTA

Etusijakäsittelyn toteuttamisesta aiheutuu verkkohaltijoille kertaluonteisia ja jatkuvia kustannuksia. Kustannukset voivat olla merkittäviä suhteessa asiakasmääriin. On olennaista, että kustannukset huomioidaan verkkotoiminnan valvontamenetelmissä. Kustannusten oikeudenmukaisen kohdentamisen vuoksi olisi perusteltua arvioida voidaanko kustannukset kohdentaa etusijaryhmien 2-4 liittyjille, joiden tarjouspyyntöjen käsittelyssä kustannukset tosiasiallisesti syntyvät. Huomautamme myös, että kustannusten huomioiminen lain voimaan tullessa edellyttää valvontamenetelmien muuttamista 7. valvontajaksolle 2027–2031, muussa tapauksessa kulut huomioitaisiin vasta 2032 alkaen.

Etusijamenettelyn soveltaminen voi edellyttää merkittävää tulkintaa ja neuvontaa Energiavirastolta. Lisäksi sitoumusten valvonta vaatii Energiaviraston resursseja. Nämä resurssit tulee turvata etusijamenettelyn sujuvan käyttöönoton ja soveltamisen sekä toimijoiden oikeusturvan varmistamiseksi.

HUOMIOT VOIMAANTULOSTA

Tunnistamme investointiympäristön ennakoitavuuden ja läpinäkyvyyden kannalta haasteellisena, mikäli etusijamenettelyn käyttöönotto johtaa pitkään viiveeseen liittymistarjouspyyntöjen käsittelyssä. Toisaalta tunnistamme, että toimijoille, erityisesti verkkohaltijoille ja Energiavirastolle, tulee jäädä kohtuullinen aika menettelyjen käyttöönottoon. Pitäisimmekin perusteltuna, että valmistelun yhteydessä vielä selvitettäisiin yhdessä verkkohaltijoiden, Energiaviraston ja liittyjien edustajien kanssa missä aikataulussa ensimmäinen käsittely olisi tosiasiallisesti mahdollista järjestää ja voisiko siirtymävaihetta lyhentää.

Esitys koskisi myös jo tällä hetkellä olemassa olevia sitoviakin liittymistarjouksia, jos niiden osalta ei ole vielä tehty liittymissopimusta. Tämä voi olla ongelmallista sekä verkkohaltijoille että erityisesti isoille teollisuushankkeille. Jo käynnissä olevien hankkeiden aseman muuttuminen jälkikäteen voi heikentää investointiympäristön ennakoitavuutta. Siirtymäsäännöksiä tulisi tarkastella siten, että pitkälle valmistellut hankkeet eivät joudu kohtuuttoman epäedulliseen asemaan.

YKSITYISKOHTAISET MUUTOSEHDOTUKSET

Yleisten kommenttiemme lisäksi haluamme esittää ehdotuksia siitä, miten esiin nostamamme muutostarpeet esimerkiksi voitaisiin toteuttaa lakiesitystä ja sen perusteluja täsmentämällä.

19 § VERKON KEHITTÄMISVELVOLLISUUS

Esitämme poistettavaksi pykälän 1 momenttiin esitettyä lisäystä.

POISTETAAN: *”Verkonhaltijan on kehittäessään sähköverkkoaan sähkökäyttökohteiden ja sähkövarastojen liittämiseksi otettava huomioon 20 f §:ssä säädetty etusijaryhmät ja 20 h §:ssä säädetty etusijajärjestys.”*

Myös perusteluja tulisi päivittää vastaavasti. Lisäksi perusteluissa tulisi todeta, ettei esitetyillä säädösmuutoksilla ole vaikutusta verkkoyhtiöiden kehittämissuunnitelmien aikatauluihin.

20 § LIITTÄMISVELVOLLISUUS

Esitämme muutosta pykälän 3 momenttiin.

MUUTETAAN: *”Liittymä on kytkettävä sähköverkkoon liittyjän kohtuulliset tarpeet ja liittymän kytkemiseksi tarvittavat sähköverkkoinvestoinnit huomioon ottaen kohtuullisessa ajassa liittymissopimuksen tekemisestä. Kohtuullinen liittämisaika kantaverkossa ja suurjännitteisessä jakeluverkossa saa ylittää 24 kuukautta ja jakeluverkossa kuusi kuukautta ainoastaan, jos se on tarpeen liittymän laajuuden ja teknisen toteutuksen vuoksi, **20 g §:n mukaisen kapasiteetin tarjoamisenettelyn noudattamisen vuoksi**, tai jos siihen on muita erityisiä syitä.”*

Vaihtoehtoisesti lain perusteluissa voitaisiin täsmentää, että erityiseksi syyksi katsotaan myös etusijamenettelyn soveltaminen.

Perusteluihin tulisi lisätä, että *”verkonhaltija ei ole velvollinen tarjoamaan liittyjälle useaa erillistä pienempitehoista liittymää yhden suurempitehoisen liittymän sijaan, jos tälle ei löydy liittyjän puolesta kunnollisia perusteita asiakkaan kohtuullisten palvelutarpeiden täyttämiseksi”.*

20 D § ETUSIJAMENETTELY

Esitämme muutosta pykälän 3 momenttiin verkkoyhtiöiden liittymispyyntöjen käsittelyn selkeyttämiseksi.

POISTETAAN *”Verkonhaltijan, joka on tehnyt toiselle verkkonhaltijalle liittymistä koskevan tarjouspyynnön, on toimitettava tälle tiedot, jotka ovat tarpeen 2 momentissa säädetyn velvollisuuden täyttämiseksi.”*

Kohta voidaan poistaa, sillä etusijamenettelyn ei tulisi koskea verkkonhaltijoiden välisiä liittymissopimuksia. Verkonhaltijoiden välisen liittymiskapasiteetin tarve syntyy verkkoon liittyvistä asiakkaista, joihin menettelyä sovelletaan. Kaksinkertaiselle tarkastelulle ei ole perusteita.

Esitämme lisäksi seuraavaa täydennystä pykälään:

LISÄTÄÄN *”Verkonhaltijalla on oikeus purkaa liittymissopimus, jos liittyjän 20 d §:n 3 momentin mukaisesti toimittamat tiedot ovat virheelliset ja virheellä olisi ollut vaikutusta liittyjän sijoittumiseen etusijajärjestyksessä.”*

20 E § JOUSTOSITOUMUS JA TUOTANTOSITOUMUS

Pykälän 1 momenttia tulisi muuttaa siten, että se huomioi myös kulutusjouston.

MUUTETAAN: *”Liittyjä voi sähkökäyttökohteen liittymistä koskevassa tarjouspyynnössä sitoutua tarjoamaan järjestäytyneellä markkinapaikalla **joustoa joko joustavana sähköntuotantona tai***

joustavaa sähköntuotantokapasiteettia joko suoraan sähköntuotantona tai epäsuorasti sähkökäyttökohteen kulutusjoustona (joustositoumus). **Joustositoumukseen osallistuvalla resurssilla joustavalla sähköntuotantokapasiteetilla** on oltava kyky **tarjota joustoa tuottaa sähköä** ilman keskeytyksiä lukuun ottamatta suunnitellun huoltoseisokin tai teknisen vian aiheuttamia tilapäisiä keskeytyksiä. Joustavaa sähköntuotantokapasiteettia **ja kulutusjoustoa** on tarjottava järjestäytyneellä markkinapaikalla jatkuvasti lukuun ottamatta mainittuja keskeytyksiä. **Joustositoumukseen osallistuvan resurssin joustavan sähköntuotantokapasiteetin** tehon on oltava vähintään 10 prosenttia sähkökäyttökohteen huipputehosta, ja sen on sijaittava samalla tarjousalueella kuin sähkökäyttökohde.”

Pykälän 6 momenttia tulisi muuttaa siten, että virastolle asetetaan velvoite vastata sitoumusten käytönaikaisesta valvonnasta.

MUUTETAAN: ”Verkonhaltijan **on liittymissopimuksen tekemisen jälkeen kertaluonteisesti toimitettava Energiavirastolle tieto liittymän tekemästä sitoumuksesta ja sen sisällöstä.** Energiaviraston on valvottava liittymän antaman joustositoumuksen ja tuotantositoumuksen noudattamista. Liittymän on toimitettava ~~verkonhaltijalle~~ **Energiavirastolle** valvontaa varten tarpeelliset tiedot. **Energiaviraston tulee ilmoittaa verkkonhaltijalle, mikäli liittymä olennaisesti laiminlyö joustositoumuksen tai tuotantositoumuksen noudattamisen.** Verkonhaltijalla on oikeus purkaa liittymissopimus, jos liittymä on olennaisesti laiminlyönyt joustositoumuksen tai tuotantositoumuksen noudattamisen eikä sopimusrikkomusta ole oikaistuverkonhaltijan kirjallisesti ilmoittamassa kohtuullisessa määräajassa. Verkonhaltijan on lähetettävä sopimuksen purkamisesta liittymälle kirjallinen ilmoitus, jossa on mainittava purkuperuste ja sopimuksen päättymisaika.”

20 F § ETUSIJARYHMÄT

Esitämme muutosta pykälän 1 momentin 1 kohtaan, jotta esitys kohdentuisi paremmin vain niihin liittymistarjouspyyntöihin, joissa menettely on erityisesti tarpeen ja perusteltu.

MUUTETAAN: ”Etusijaryhmään 1 kuuluu liittymistä koskeva tarjouspyyntö, joka koskee:

- 1) sähkökäyttökohdetta, joka ei ole datakeskus ja jonka liittymän ottoteho sähköverkosta on enintään **kolme kymmenen** megawattia;”

TAI

MUUTETAAN ”Etusijaryhmään 1 kuuluu liittymistä koskeva tarjouspyyntö, joka koskee:

- 1) sähkökäyttökohdetta, joka ei ole datakeskus ja **joka liittymistehonsa perusteella liitetään pienjännite tai keskijänniteverkkoon. jonka liittymän ottoteho sähköverkosta on enintään kolme megawattia;”**

Lisäksi perusteluihin tulisi tarkentaa, että verkkonhaltijoilla ei ole velvoitetta liittää liittymää keskijänniteverkkoon suurjänniteverkon sijasta, ellei sille ole selkeitä teknisiä perusteita.

20 G § SÄHKÖVERKON KAPASITEETIN TARJOAMINEN

Pykälään tulisi lisätä uusi momentti verkkonhaltijoiden välisestä etusijaryhmien käsittelystä huomioimaan tilanteet, joissa useammalle verkkonhaltijalle tehdyt asiakkaiden liittymistarjouspyynnöt koskevat samaa jaettavaa kapasiteettia.

LISÄTÄÄN ”Verkonhaltijoiden on käsiteltävä yhdessä sellaiset kullekin verkkonhaltijalle lähetetyt tarjouspyynnöt, jotka käytännössä edellyttävät saman alueellisen verkkokapasiteetin tarjoamista. ”

Perusteluissa tulisi tarkentaa, että jaettaessa ylempien jännitetasojen kapasiteettia sekä kyseisen verkkonhaltijan että verkkoon liittyneen toisen verkkonhaltijan asiakkaiden välillä, tulee

etusijamenettelyä soveltaa siten, etteivät liittymistarjouksen tehneet asiakkaat ole eriarvoisessa asemassa riippuen siitä kenelle verkonhaltijalle ne ovat tehneet tarjouspyynnön liittymisestä.

20 H § LIITTYMISTÄ KOSKEVIEN TARJOUSPYYNTÖJEN KÄSITTELY JA ETUSIAJÄRJESTYS

Esitämme muutosta pykälän 1 momenttiin tarkentamaan sitä, että etusijaryhmän 1 liittymispyynnöt käsitellään nykyisin periaattein, ei puhtaasti saapumisjärjestyksessä.

MUUTETAAN: ”Verkonhaltijan on käsiteltävä etusijaryhmään 1 kuuluvat tarjouspyynnöt **saapumisjärjestyksessä Energiaviraston vahvistamien liittymien hinnoittelumenetelmien mukaisesti.**”

Esitämme muutosta pykälän 2 momenttiin nopeamman eräkäsittelyn mahdollistamiseksi prosessien kehittyessä

LISÄTÄÄN ”Verkonhaltijan on käsiteltävä etusijaryhmiin 2–4 kuuluvat tarjouspyynnöt etusijaryhmäkohtaisissa erissä **vähintään** kaksi kertaa vuodessa.”

Esitämme muutosta pykälän 5 momenttiin, jotta siinä huomioidaan, että riittävä kehitysaste on edellytys liittymistarjouspyynnön ottamiselle mukaan etusijakäsittelyyn. Momentin voi nähdäksemme myös siirtää osaksi 20 g 8:ää.

MUUTETAAN: ”Verkonhaltijan on **lisäksi ottaessaan tarjouspyyntöjä käsiteltäväksi** otettava **etusijaryhmiin 2–4 kuuluvien tarjouspyyntöjen käsittelyssä** huomioon sähkönkäyttökohteen tai sähkövaraston kehitysaste.”

LOPUKSI

Huomautamme, että esitysluonnosta on jouduttu valmistelemaan hyvin nopealla aikataululla. Pidämme tärkeänä, että esityksen vaikutuksia ja toimivuutta seurataan huolellisesti ja tarvittaessa esitetään korjattava lainsäädäntöä.

Lisäksi pitkän aikavälin tavoitteena tulee olla, ettei etusijamenettelyä tarvita. Tuleekin arvioida esimerkiksi viiden vuoden kuluttua menettelyn toteuttamisen aloittamisesta, kuinka laajasti menettelyä on jouduttu soveltamaan ja onko menettelyn soveltamiselle esitetyssä laajuudessa edelleen tarve. Samassa yhteydessä tulisi arvioida tuotanto- ja joustositoumusten vaikutuksia sähkömarkkinoihin.

Kiitämme vielä lopuksi mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä sähkömarkkinalain muuttamiseksi.

Ystävällisin terveisin,

Ina Lehto

Johtava asiantuntija, Energiajärjestelmä
ENERGIATEOLLISUUS RY